73 15. apríl

Sýslunefnd ákveður jafnan fyrir eitt ár í senn, hve hár skuli vera vegaskattur fyrir það ár. Má hann ekki lægri vera en 2 af hverju þúsundi virðingarverðs samkvæmt fasteignamati, og ekki hærri en 12 af þúsundi. Vegaskattur af húseignum skal jafnan vera helmingi lægri að hlutfallstölu en ákveðið hefur verið af löndum og lóðum.

4. gr.

Undanskildar vegaskatti eru allar kirkjur, skólahús, sjúkrahús og þinghús.

5. gr.

Gjöld þessi má taka lögtaki samkv. lögum nr. 29 frá 1885.

Með samþykkt þessari er úr gildi numin samþykkt um sýsluvegasjóð Árnessýslu, nr. 54 1938, með síðari breytingum.

Samþykkt þessi, sem sýslunefnd Árnessýslu hefur samið og samþykkt, samkv. lögum nr. 102 19. júní 1933 og lögum nr. 50 17. maí 1947, staðfestist hér með til þess að öðlast þegar gildi, og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

*Samgöngumálaráðuneytið, 15. apríl 1950.*

**Hermann Jónasson.**

*Páll Pálmason.*

74 17. apríl

# REGLUGERÐ

## um búfjárrækt.

### I. KAFLI

### Um nautgriparækt.

1. gr.

Í hverjum hreppi eða bæjarfélagi, þar sem ekki er starfandi nautgriparæktarfélag eða deild innan hreppabúnaðarfélags, sem vinnur að kynbótum nautgripa, og fengið hefur lög sín staðfest af Búnaðarfélagi Íslands, skal vera starfandi nautgripakynbótanefnd, er í séu þrír menn. Til sveita skal kjósa í nefndina á sama hátt og til hreppsnefnda, en í kaupstöðum skal bæjarstjórn kjósa kynbótanefndina. Þar sem stofnað er nautgriparæktarfélag eða deild innan búnaðarfélags hreppsins, er sett hefur sér lög og fengið þau staðfest af Búnaðarfélagi Íslands, er stjórn þess sjálfkjörin nautgripakynbótanefnd, enda sé í því meiri hluti kúaeigenda í hreppnum. Leggist starfandi og löglega viðurkennt nautgriparæktarfélag niður, fer síðasta stjórn þess með starf nautgripakynbótanefndar, unz kosin hefur verið nautgripakynbótanefnd.

2. gr.

Nautgripakynbótanefnd skal sjá um, að til séu nægilega mörg kyngóð naut innan hreppsins til afnota fyrir hreppsbúa. Heimilt er kynbótanefnd að leigja eða kaupa naut til afnota fyrir kúaeigendur í hreppnum, eftir því sem hún telur hentugast. Eftir því sem við verður komið, skal kynbótanefnd velja naut til undaneldis það tímanlega árs, að hún geti tilkynnt hreppsbúum í tæka tíð hver þau séu og hvar þau séu geymd. Kynbótanefnd sér um fóðrun og hirðing nautanna. Kynbótanefndum tveggja eða fleiri hreppa er heimilt að vinna saman að kynbótastarfinu og skal þá kjósa sameiginlega stjórn á fundi, sem kynbótanefndirnar af hinu sameiginlega svæði halda.

Leyft getur kynbótanefnd einstökum mönnum, sem vegna aðstöðu sinnar eiga óhægt með að nota kynbótanautin, undanþágu frá því. Allir, sem ekki fá slíka undanþágu, eru skyldir til að taka hlutfallslega þátt í kostnaði við nautahaldið, miðað við tölu kúa, er kálfa fá, sbr. 3. mgr. 6. gr. Kynbótanefndin getur sett það skilyrði fyrir að veita undanþágu frá að nota kynbótanautin, að kúaeigendur láni naut sín til annarra, er nefndin tiltekur, fyrir sama gjald og nautstollar verða hjá nefndinni það ár. 74 17. apríl

3. gr.

Bannað er að láta naut eldri en 7 mánaða ganga laus í afréttum eða í heimahögum. Þó getur kynbótanefnd leyft, að kynbótanaut gangi laus, ef öruggt þykir að þau geti engan skaða gert. Sé um leigunaut að ræða og það er í vörzlu eiganda, ber hann ábyrgð á, ef tjón hlýzt af, en sé um leigunaut að ræða, sem kynbótanefnd sér um haga fyrir, ber hún ábyrgðina.

4. gr.

Öll naut, sem eru 7 mánaða eða eldri og ekki eru valin af kynbótanefnd til að vera notuð til undaneldis í hreppnum, skal gelda, gefa inni eða hafa í öruggri vörzlu yfir beitartíma kúnna. Brot gegn þessu varða sektum og skaðabótum, ef tjón hlýzt af, sbr. 82. gr. þessarar reglugerðar. Taka má slík naut utan heimahaga eiganda, ef þau eru ekki í öruggri vörzlu, og fara með þau sem óskilafénað og selja án innlausnarfrests. Auk þess er eiganda, eða þeim sem ábyrgð ber á nautinu, skylt að bæta skaða, sem naut kann að valda, ef það sleppur úr girðingu, eftir mati tveggja dómkvaddra, óvilhallra manna.

Nú hittist naut, sem kynbótanefnd hefur ekki valið sem kynbótanaut fyrir hreppinn, gæzlulaust utan heimahaga þess, og má þá selja það án innlausnarfrests.

5. gr.

Nú hittist naut, sem kynbótanefnd hefur auglýst, að notað skuli til undaneldis, gæzlulaust eða utan öruggrar vörzlu, og skal þá taka það í trygga geymslu og á hús og hey, ef þörf krefur.

Sá, sem tekur nautið, skal tafarlaust gera kynbótanefnd aðvart, og skal hún þá svo fljótt sem auðið er, taka nautið og greiða áfallinn kostnað. Hafi naut ekki verið í geymslu á ábyrgð kynbótanefndar, á nefndin rétt á endurgreiðslu frá þeim, er bar ábyrgð á geymslu þess. Hafi kynbótanefndin ekki vitjað nautsins innan hálfs mánaðar, skal sá, sem tók nautið í hald, afhenda það hreppstjóra, sem þá selur það með eins mánaðar innlausnarfresti.

Geri naut, sem kynbótanefnd hefur valið, skaða á kúm manna, ber henni að greiða þeim, er fyrir skaðanum verður, bætur eftir mati tveggja dómkvaddra óvilhallra manna. Ef um leigunaut er að ræða, sem vera átti í vörzlu leigjanda, ber honum að greiða bæturnar.

6. gr.

Öllum árlegum kostnaði við nautahaldið, svo sem leigu fyrir sumarhaga, vetrarfóður, kostnað við nautagirðingu, vexti og afborganir af lánum o. s. frv., jafnar kynbótanefnd niður á allar kýr, sem haldið er undir naut í hreppnum á því ári, að undanskildum kúm þeirra manna, sem hafa fengið undanþágu frá að taka þátt í sameiginlegum kostnaði við nautahaldið, sbr. 2. gr. Hið niðurjafnaða gjald má taka lögtaki. Heimilt er nautgriparæktarfélagi að taka hærri nautstoll af utanfélagsmönnum.

Þóknun til kynbótanefndar ákveður hreppsfundur, ef um er að ræða, og telst hún með öðrum árlegum kostnaði við nautahaldið.

Geti kýreigandi sannað, að kýr hafi ekki fest fang, þó haldið hafi verið, ber honum að greiða aðeins hálfan nautstoll.

74 17. apríl

Heimilt er kynbótanefnd, ef það er samþykkt með meiri hluta atkvæða allra kúaeigenda, að láta menn greiða nautstolla með fóðri eða heyi að nokkru leyti eða öllu, enda gangi það hlutfallslega jafnt yfir alla kúaeigendur, nema samningur hafi tekizt um annað.

7. gr.

Kynbótanefnd er skylt að bóka gerðir sínar, reikninga, bréf og skýrslur. Á fundum nefndarinnar ræður afl atkvæða. Nefndarfundir eru löglegir og ályktunarfærir, þó að einn nefndarmann vanti, ef hinir tveir eru sammála.

Eftir hver áramót skal formaður nefndarinnar gera reikninga yfir tekjur og gjöld vegna nautahaldsins, og skal reikningurinn endurskoðaður af endurskoðendum hreppsreikninganna, og lagður fyrir hlutaðeigandi hreppsnefnd til úrskurðar.

8. gr.

Búnaðarfélagi er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að kynbótum nautpenings í hreppnum, enda sé þar ekki starfandi nautgriparæktarfélag. Nú hefur búnaðarfélag ekki sett sér nautgriparæktarsamþykkt, og er þá minnst 6 bændum í hreppi heimilt að stofna með sér félag til þess að vinna að þessum kynbótum. Félög þessi nefnast nautgriparæktarfélög. Samþykktir búnaðarfélaga og nautgriparæktarfélaga skulu sniðnar eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands lætur þeim í té. Þegar búnaðarfélag eða nautgriparæktarfélag hefur sett sér samþykkt, sendir það hana stjórn Búnaðarfélags Íslands til staðfestingar. Félögin öðlast þó ekki rétt til umráða yfir nautahaldi hreppsins nema meiri hluti kúaeigenda í hreppnum séu í félaginu, eða stjórn félagsins hafi verið falið á hreppsfundi að fara með verksvið nautgripakynbótanefndar.

Hver félagi í nautgriparæktarfélagi skal halda glöggar og nákvæmar skýrslur um afurðir kúnna, eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands setur.

Stjórn hvers nautgriparæktarfélags skal árlega senda Búnaðarfélagi Íslands útdrátt úr skýrslum félagsmanna, á eyðublöðum, er Búnaðarfélag Íslands leggur til, og útfylltum eftir fyrirmælum þess.

9. gr.

Búnaðarfélag eða nautgriparæktarfélag, sem fengið hefur samþykkt sína staðfesta af stjórn Búnaðarfélags Íslands, getur fengið styrk til starfsemi sinnar, eins og hér greinir, fyrir hverja reiknaða árskú, en tala slíkra kúa á hverju búi fæst með því að leggja saman fóður- og mjólkurskýrsludaga allra kúnna og deila í þá útkomu með 365:

1. Kr. 1.00, ef ekki eru gerðar fitumælingar eða þær gerðar sjaldnar en þrisvar á ári.
2. Kr. 1.80, sé fitumagn mjólkurinnar úr hverri kú rannsakað minnst þrisvar á ári.
3. Kr. 2.50, sé fitumagn mjólkurinnar úr hverri kú rannsakað minnst sex sinnum á ári.

Styrkurinn greiðist eftir á, þegar félagið hefur sent Búnaðarfélagi Íslands skýrslur samkv. formi, er það ákveður.

10. gr.

Búnaðarfélög og nautgriparæktarfélög geta fengið, auk styrks þess, sem um ræðir í 9. gr., styrk til nautahaldsins, ef þau nota naut, sem eru að minnsta kosti tveggja ára gömul og hafa hlotið 1. eða 2. verðlaun á nautgripasýningum, eða hafa verið viðurkennd þess verðug af nautgriparæktarráðunaut. Styrkur þessi er kr. 150.00 fyrir 1. verðl. naut og kr. 75.00 fyrir 2. verðl. naut. Styrkurinn greiðist árlega, á meðan nautin njóta þessara viðurkenninga. Heimilt er þó að greiða allt að 25% hærri fóðurstyrk fyrir naut, sem ekki verður hjá komizt að ala inni yfir sumarið.

Þau félög, sem að dómi nautgriparæktarráðunautar hafa aðstöðu til að fá flestar kýr sínar sæddar frá starfandi sæðingarstöð, fá ekki fóðurstyrk fyrir naut sín. 74 17. apríl

11. gr.

Búnaðarsambandi er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að hvers konar umbótum í búfjárrækt á sambandssvæðinu, þar á meðal nautgriparækt, og ráða til þess sérstakan héraðsráðunaut, sbr. 73. gr. laga um búfjárrækt, enda sé þar ekki fyrir starfandi nautgriparæktarsamband. Heimilt er nautgriparæktarfélögum í þeim búnaðarsamböndum, er ekki óska þess að sinna þessum verkefnum, að stofna með sér samband, ef þau hafa minnst 1000 kýr innan félaganna. Skulu þau þá setja sér samþykktir og starfsreglur, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir. Í þessum samþykktum sé m. a. ákveðið um sameiginlegt eftirlit félaganna, ættbókarfærslu beztu kúastofnanna, framkvæmd fitumælinga, er eigi skulu vera sjaldnar en annan hvorn mánuð, og spjaldbókarfærslu þeirra kúa, sem gefa yfir 13000 fitueiningar árlega.

Heimilt er búnaðarsamböndum og samböndum nautgriparæktarfélaga að setja á stofn nautgripauppeldisstöðvar eða sæðingarstöðvar, en samþykkja skal Búnaðarfélag Íslands reglur um þessa starfsemi þeirra, sbr. V. kafla.

12. gr.

Sambönd þau, sem um ræðir í 11. gr., njóta framlags úr ríkissjóði, sem hér greinir:

1. Kr. 1.00 á ári fyrir hverja reiknaða árskú, sem skýrslur eru sendar um til Búnaðarfélags Íslands. Styrkurinn er bundinn því skilyrði, að sambandið hafi fastan starfsmann, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir, eða héraðsráðunaut samkvæmt 73. gr. laga um búfjárrækt, er jafnframt annast störf fyrir nautgriparæktarsambandið, þar sem það er starfandi.
2. Til nautgripauppeldisstöðva fá samböndin framlag, sem nemur kr. 75.00 fyrir hvern nautkálf, er það hefur á eldi, enda séu kálfarnir valdir í samráði við ráðunaut Búnaðarfélags Íslands í nautgriparækt og seldir við því verði, sem hann samþykkir.
3. Sæðingarstöðvar fá fóðurstyrk fyrir öll naut á stöðinni, fyrstu og annarra verðl. naut samkvæmt ákvæðum 10. gr., en ung naut, sem verið er að reyna, fá sama fóðurstyrk og 2. verðl. naut samkv. 10. gr., enda séu þau valin í samráði við nautgriparæktarráðunaut.

13. gr.

Að tilhlutun Búnaðarfélags Íslands skal halda nautgripasýningu fjórða hvert ár í hverju búnaðarfélagi, sem sett hefur sér nautgriparæktarsamþykkt, og nautgriparæktarfélagi. Landinu skal skipt í 4 sýningarsvæði, þannig:

1. Austurlandssvæði, nær frá Mýrdalssandi um Austurland að Reykjaheiði.
2. Vestfjarðasvæði, nær frá Hrútafjarðarbotni um Vestfirði, Dalasýslu, Snæfellsness- og Hnappadalssýslu.
3. Suðurlandssvæði, nær frá Mýrdalssandi um Suðurland að Hvítá í Borgarfirði.
4. Norðurlandssvæði, nær frá Reykjaheiði um Norðurland að Hrútafirði, og auk þess Mýrasýsla.

Byrja skal fyrstu umferð á Austurlandssvæði og enda á Norðurlandssvæði.

Búnaðarfélag Íslands skal snemma á hverju ári tilkynna hlutaðeigandi aðilum á hvaða svæði nautgripasýningar verði á komandi vori, og hafa samráð við þá varðandi sýningarnar.

Venjulega skal halda eina sýningu innan hvers félags, en þó má halda fleiri sýningar í sama hreppnum, ef ráðunautur Búnaðarfélags Íslands í nautgriparækt telur það nauðsynlegt til þess að þátttaka verði nægileg.

74 17. apríl

Á hverri sýningu skal vera þriggja manna dómnefnd, er dæmir um hina sýndu gripi. Ráðunautur Búnaðarfélags Íslands er sjálfkjörinn formaður dómnefndar, en geti hann eigi mætt, skipar stjórn Búnaðarfélags Íslands annan mann í hans stað. Hina tvo dómnefndarmennina tilnefnir stjórn hlutaðeigandi félags. Dómnefndarmenn þeir, sem tilnefndir eru af félaginu, geta ekki á móti vilja formanns dómnefndar veitt verðlaun. Búnaðarfélagi Íslands er heimilt, þegar því þykir ástæða til, að setja dómstiga, sem eftir sé farið á sýningunum, en ekki má hann raska hæð verðlauna eða koma að öðru leyti í bága við lög um búfjárrækt né reglugerð þessa.

Til verðlauna á sýningum þessum leggur ríkissjóður fram kr. 0.50 fyrir hvern framtalinn nautgrip, gegn jöfnu framlagi annars staðar frá. Skal fé þessu varið til verðlauna fyrir kýr og 3. verðlauna fyrir naut. 1. og 2. verðlaun fyrir naut greiðast eingöngu úr ríkissjóði, og eru 1. verðlaun kr. 150.00 og 2. verðlaun kr. 50.00.

Heiðursverðlaun fyrir kýr, kr. 100.00 fyrir kúna, greiðast einnig úr ríkissjóði, ef veitt eru.

Allan kostnað við sýningarnar, annan en verðlaun fyrir sýnda gripi greidd úr ríkissjóði, greiða félög þau, er að sýningunum standa eða aðrir aðilar í hlutaðeigandi hreppum.

Á hreppasýningum má sýna kýr, sem átt hafa einn kálf eða fleiri, og naut, sem eru ársgömul eða eldri. Gripina skal flokka og veita verðlaun sem hér segir:

I. Verðlaun fyrir naut:
   a. Fyrstu verðlaun má einungis veita fyrir naut, sem undan hafa verið aldar kýr, sem vel hafa reynzt og taka mæðrum sínum fram hvað arðsemi og byggingu snertir.
   b. Önnur verðlaun má veita fyrir naut, sem eru af þekktri ætt, og sem ætla má eftir ætterni að undan muni koma kvígur, er bæti kúastofninn í hlutaðeigandi sveit.
   c. Þriðju verðlaun skulu vera 10 krónur.

II. Verðlaun fyrir kýr:
   a. Fyrstu verðlaun fyrir kýr eru allt að kr. 10.00; þau má einungis veita fyrir kýr, sem skýrslur eru um, er bera með sér hve mikið þær hafa mjólkað undanfarin ár, og hve mjólkin hafi verið feit.
   b. Önnur verðlaun skulu vera allt að kr. 5.00.
   c. Þriðju verðlaun skulu vera allt að kr. 3.00.

Heimilt er að veita einstaka kúm heiðursverðlaun, kr. 100.00, ef sýnt er, að afkvæmi þeirra hafa sérstaklega mikla þýðingu til kynbóta fyrir kúastofninn. Gripi, sem hlotið hafa fyrstu verðlaun, má ekki drepa næsta ár eftir að þeim hefur verið veitt verðlaun.

Nautgriparæktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands er heimilt að krefjast þess, að kvígur undan nautum, sem koma til greina við veitingu fyrstu verðlauna, séu allar sýndar á sama sýningarstað í hreppnum, eftir því sem við verður komið.

Á sama hátt er honum heimilt að krefjast, að afkvæmi kúa, sem koma til greina við veitingu heiðursverðlauna, séu sýnd saman á einum stað í hreppnum, ef framkvæmanlegt er.

14. gr.

Nú kemur búnaðarfélag, sem hefur sett sér nautgriparæktarsamþykkt, eða nautgriparæktarfélag sér upp girðingu til að geyma naut sín í sumarlangt, og skal þá greiða úr ríkissjóði allt að 400 krónur til hverrar girðingar, þó aldrei meira en nemur efniskaupum. Ekki má styrkja fleiri en þrjár girðingar í sama hreppsfélagi.

Styrkur þessi er þó bundinn þeim skilyrðum, að ráðunautur Búnaðarfélags Íslands í nautgriparækt telji landið innan girðingarinnar vel fallið til nauta-

beitar, girðinguna örugga vörzlu og nægilega viðlenda, og að vissa sé fyrir því, að girðingin fái að standa og notast samkvæmt tilgangi sínum í minnst 20 ár. 74 17. apríl

## II. KAFLI
## Um sauðfjárrækt.

15. gr.

Búnaðarfélagi, þar sem ekki er starfandi sauðfjárræktarfélag, er heimilt að setja sér samþykkt um að vinna að kynbótum sauðfjár á félagssvæðinu, enda séu aldrei færri en 6 félagsmenn, er uppfylla þau skilyrði, er samþykktin áskilur. Nú hefur búnaðarfélag ekki sett sér sauðfjárræktarsamþykkt, og er þá 6 mönnum eða fleirum í hreppi heimilt að stofna með sér félagsskap til að vinna að sauðfjárkynbótum, og kallast slík félög sauðfjárræktarfélög. Heimilt er að veita mönnum úr öðrum hreppi inngöngu í félagið, ef þar er ekki starfandi sauðfjárræktarfélagsskapur.

Lágmarkstala kynbótafjár hjá hverjum þátttakanda skal vera 8 ær, og enginn einn félagsmanna má eiga meira en helming kynbótafjárins.

Í samþykktum þeim, er hér um ræðir, skal tekið fram eftirfarandi:

1. Að halda skuli fóður-, afurða- og vigtarskýrslur um kynbótafé.
2. Að halda skuli ættbók yfir kynbótafé og merkja skuli hvern einstakling þess með einstaklingsmerki.
3. Ákveðið hvernig haga skuli skýrsluhaldi, til að fá sem öruggasta vissu um erfðaeðli einstaklinganna.
4. Önnur atriði, er varða félagsskapinn, svo sem kosningu stjórnar fyrir félagið, um skyldur og starfssvið stjórnarinnar, endurskoðun, varðveizlu og ráðstöfun félagssjóðsins o. fl.

Samþykktir, sem settar eru samkv. þessari grein, skal sníða eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands lætur félögunum í té. Þegar slík samþykkt hefur verið sett, skal hún send Búnaðarfélagi Íslands til staðfestingar.

16. gr.

Félög þau, sem um ræðir í 15. gr., geta árlega fengið styrk úr ríkissjóði, eftir að þau hafa fengið samþykktir sínar viðurkenndar af Búnaðarfélagi Íslands. Styrkurinn rennur í félagssjóð og greiðist eftir á, þegar félagið hefur sent skýrslur um starf sitt, til Búnaðarfélags Íslands. Hinn árlegi styrkur er kr. 50.00 — fimmtíu krónur — fyrir hvern 1. verðl. hrút, og allt að 50 aurum fyrir hverja kynbótaá, sem félagsmenn eiga, og skýrslur eru haldnar um, og sendar Búnaðarfélagi Íslands.

Styrkurinn fyrir 1. verðl. hrúta greiðist því aðeins, að hver hrútur sé notaður handa minnst 8 félagsám. Styrkurinn greiðist eftir á, þegar skýrslur félagsins hafa borizt til sauðfjárræktarráðunautar Búnaðarfélags Íslands. Skýrsluár félagsins er frá 1. okt. ár hvert til jafnlengdar næsta ár. Skýrslurnar skulu vera komnar til Búnaðarfélags Íslands fyrir 1. jan. ár hvert.

Sauðfjárræktarráðunauturinn hefur leyfi til þess að fella niður styrk til sauðfjárræktarfélags eitt ár, ef hann álítur að kynbótastarfi félagsins sé eitthvað ábótavant eða skýrsluhaldið ófullkomið.

Sæðingarstöðvar, sem eru stofnaðar og starfræktar samkv. V. kafla búfjárræktarlaganna, fá árlega styrk úr ríkissjóði, sem nemur kr. 50.00 fyrir hvern hrút, sem notaður er þar og sauðfjárræktarráðunautur hefur samþykkt. Þó má eigi veita styrk fyrir fleiri hrúta á sæðingarstöð en svo, að hver hrútur hafi eigi færri en 50 ær að meðaltali. Veita má undanþágu frá þessu ákvæði, ef samgöngur teppast frá sæðingarstöð vegna snjóa.

74 17. gr.

17. apríl Auk þess, sem um getur í 16. gr., er heimilt að styrkja úr ríkissjóði allt að 8 sauðfjárræktarbú, tvö í hverjum landsfjórðungi, eftir tillögum Búnaðarfélags Íslands, með allt að kr. 600.00 hvert, sem miðist við það að greiddar séu kr. 200.00 fyrir fyrstu 20 ærnar og eftir það kr. 5.00 á hverja á, þó ekki yfir ⅔ hluta móti framlagi annars staðar frá. Auk þessa leggur ríkissjóður fram kr. 2000.00 árlega til að verðlauna þessi bú, eftir því sem nánar skal mælt fyrir í starfsreglum, er Búnaðarfélag Íslands semur.

Fjárræktarbú þessi skulu fullnægja þeim skilyrðum, sem um ræðir í 1., 2. og 3. lið 15. gr. og öðrum ákvæðum, sem sett kunna að verða. Ef styrkþegi hættir að reka búið, hefur Búnaðarfélag Íslands rétt til að ráðstafa kynbótafénu, og skal ákveða hvort búið skuli starfa áfram, í samráði við þá aðila, sem einnig hafa styrkt búið. Greiða skal fyrir fé búsins eftir matsverði dómkvaddra manna.

18. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal hafa yfirumsjón með sauðfjárræktarbúunum og skulu þau haga skýrslugerð eftir fyrirmælum þess. Skylt er sauðfjárræktarbúunum að senda Búnaðarfélagi Íslands árlega skýrslu um störf sín fyrir 15. nóv. Skýrsluárið skal vera frá 1. okt. til 30. sept. ár hvert. Búnaðarfélagið skal birta útdrátt úr skýrslum sauðfjárræktarbúanna.

19. gr.

Bannað er að láta hrúta ganga lausa frá 5. nóv. til 20. apríl ár hvert. Heimilt er þó einstökum fjáreigendum að láta hrúta sína ganga með ám eftir 20. des., ef tryggt er að dómi hlutaðeigandi hreppstjóra, að hrútar þessir geti ekki valdið öðrum fjáreigendum tjóni. Verði þó tjón að þessum hrútum, eru eigendur þeirra skaðabótaskyldir til þeirra, sem fyrir tjóninu verða. Auk þess skal eigandi hrútsins sæta sektum samkvæmt lögum.

20. gr.

Ef hrútur finnst gæzlulaus á tímabilinu frá 5. nóv. til 20. apríl, þá er þeim, er hrútinn sér, skylt að tilkynna það landeiganda, sem skal taka hann í vörzlu, og ef hann á ekki hrútinn, skal hann gera eiganda hans aðvart eins fljótt og við verður komið. Eigandi skal vitja hans eða ráðstafa honum innan viku frá því hann fékk tilkynninguna, ella skal farið með hrútinn sem óskilafénað.

21. gr.

Hrútasýningar skal halda í einstökum hreppum fjórða hvert ár, þar sem þess er óskað. Landinu skal skipt í þessi sýningarsvæði:

1. Þingeyjarsýslur, Múlasýslur og Austur-Skaftafellssýsla.
2. Eyjafjarðarsýsla, Skagafjarðarsýsla, Húnavatnssýslur, Mýrasýsla og Borgarfjarðarsýsla.
3. Vestur-Skaftafellssýsla, Rangárvallasýsla, Árnessýsla, Gullbringu- og Kjósarsýsla.
4. Snæfellsnes- og Hnappadalssýsla, Dalasýsla, Barðastrandarsýslur, Ísafjarðarsýslur og Strandasýsla.

Halda skal sýningar á þessum svæðum til skiptis.

Heimilt er þó Búnaðarfélagi Íslands að breyta sýningarsvæðum meðan á fjárskiptum stendur, þannig að bændum sé gefinn kostur á hrútasýningum árið eftir að þeir fá fé eftir fjárskipti og fresta þá sýningu annars staðar um eitt ár, ef þörf krefur.

Til verðlauna á sýningum þessum veitir ríkissjóður 2 aura á hverja framtalda kind í hreppnum, gegn jöfnu framlagi annars staðar að.

Þar sem sýning er haldin, skal hreppsnefnd sjá um sýningarstað og annast um allan undirbúning sýningarinnar. Kostnaður greiðist úr sveitarsjóði. 74 17. apríl

Búnaðarfélag Íslands sendir ráðunaut sinn í sauðfjárrækt eða annan hæfan mann á sýningarnar, og skal hann þar gefa mönnum leiðbeiningar um vaxtareinkenni úrvals sauðfjár og um val kynbótafjár. Hreppsnefnd velur tvo menn í dómnefnd, en ráðunauturinn er sjálfkjörinn oddviti dómnefndar og hefur hann neitunarvald í dómnefndinni.

Flokka skal hrúta eftir aldri; skulu tveggja vetra og eldri hrútar vera sér í flokki og veturgamlir sér, og ber að dæma hvern flokk fyrir sig.

Á hverri sýningu skal skrásetja alla sýnda hrúta, vega þá og mæla. Að því búnu skal flokka þá í fjóra gæðaflokka. Hrútar í bezta flokknum skulu hljóta 1. verðlaun, í öðrum flokknum 2. verðlaun, í þriðja flokknum 3. verðlaun og í 4. flokknum engin verðlaun. 1. verðlaun skal aðeins veita fyrir hrúta, sem hafa æskileg vaxtareinkenni, ágætt holdafar, mikinn vænleika og sæmilega ull. 2. verðlaun skal veita fyrir hrúta, sem hafa sæmilegan vænleika, og mikla kosti en einhverja þá galla, sem fella þá frá 1. verðlaunum. 3. verðlaun skal veita fyrir þá hrúta, sem nothæfir teljast um stundarsakir.

Engin verðlaun skal veita fyrir hrúta, sem eru svo kostalausir, að engar líkur eru til þess að út af þeim komi sæmilegur fjárstofn.

Eftir að dómnefnd hefur skoðað vandlega alla sýnda hrúta, skal kveða upp dóm um þá og skal oddviti nefndarinnar gera grein fyrir dóminum og helztu atriðum um sauðfjárræktina. Enginn má fara með sýndan hrút af sýningu fyrr en sýningunni er lokið, nema með leyfi dómnefndar.

Þegar tvö ár eru liðin frá hrútasýningu geta fjárræktarfélög, sem þess óska, fengið að halda sýningu á hrútum í félaginu, til þess að fá úr því skorið hverjir séu 1. verðlauna verðir.

22. gr.

Búnaðarfélagi Íslands er heimilt að láta halda afkvæmasýningar fyrir hrúta og ær annað hvort ár, eftir því sem við verður komið. Skal búnaðarfélagið tilkynna með nægum fyrirvara, hvaða héruðum verði gefinn kostur á afkvæmasýningum ár hvert. Á þessum sýningum má aðeins sýna hrúta og ær frá þeim bændum, sem halda fullkomnar ættartölubækur og afurðaskýrslur, að dómi sauðfjárræktarráðunautar.

Til þess að sýna megi hrút á afkvæmasýningu verða að fylgja honum eigi færri afkvæmi hans en 10 ær veturgamlar eða eldri, 2 hrútar veturgamlir eða eldri, ásamt 10 lömbum, þar af a. m. k. 2 lambhrútar. Sé um afkvæmasýningu á á að ræða, verða að fylgja henni a. m. k. 5 afkvæmi og sé þar af 1 hrútur veturgamall eða eldri. Þeir sem óska eftir afkvæmasýningu, skulu senda umsókn til Búnaðarfélags Íslands fyrir 15. júlí. Umsókninni skal fylgja skýrsla um hvaða kindur eigandinn óskar að fá afkvæmasýningu á, ættartala þeirra, ásamt upplýsingum um vænleika og afurðamagn.

Til þess að hrútar geti hlotið heiðursverðlaun á afkvæmasýningu, þurfa a. m. k. 5 hrútar undan honum að hafa hlotið 1. verðlaun og allar ær undan honum, veturgamlar og eldri, sem sýndar eru með honum, að vera hrútamæður, að dómi dómnefndar og afkvæmi hans öll beri með sér mikla kynfestu.

Sá aðili, sem leggur fé fram á móti ríkissjóði, til verðlauna á afkvæmasýningum þessum, skal tilnefna tvo menn í dómnefnd með sauðfjárræktarráðunaut Búnaðarfélags Íslands, sem skal vera oddamaður dómnefndar og hafa þar neitunarvald.

Til verðlauna á sýningum þessum greiðir ríkissjóður allt að:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| a. | Fyrir fyrstu verðlauna hrút | ..... | kr. | 50.00 |
| b. | — annarra — — | ..... | — | 25.00 |
| c. | — þriðju — — | ..... | — | 12.50 |

74 d. Fyrir fyrstu verðlauna á ..... kr. 10.00
17. apríl e. — annarra — — ..... — 5.00
f. — þriðju — — ..... — 2.50

Enn fremur má veita fyrstu heiðursverðlaun, allt að kr. 100.00 á hrút.

Framlag ríkissjóðs, samkv. þessari grein, er bundið því skilyrði að hlutaðeigandi búnaðarsamband, sýslusjóður eða annar aðili, leggi fram jafnt framlagi ríkissjóðs.

## III. KAFLI
## Um hrossarækt.

### 23. gr.

Kjósa skal þriggja manna hrossakynbótanefnd í hverjum hreppi, þar sem hlutaðeigandi búnaðarfélag hefur ekki sett sér hrossaræktarsamþykkt samkv. búfjárræktarlögunum og reglugerð þessari, og ekki heldur er starfandi hrossaræktarfélag með þátttöku meiri hluta hrossaeigenda, sem hefur fengið lög sín staðfest af Búnaðarfélagi Íslands. Um kosningu í nefndina fer eftir sömu reglum og um kosningu í hreppsnefnd.

Nú setur búnaðarfélag sér hrossaræktarsamþykkt eða stofnað er sérstakt hrossaræktarfélag með þátttöku meiri hluta hrossaeigenda, sem jörð hafa til ábúðar í hreppnum, eftir að kosning hrossakynbótanefndar hefur farið fram, og fellur þá starf nefndarinnar niður, en við því tekur stjórn þess félags, er sett hefur samþykktina, eða þeir menn, er félagið felur það sérstaklega.

Hrossakynbótanefnd skal annast þau störf, sem stjórn búnaðarfélags, eða hrossaræktarfélags eru ætluð í reglugerð þessari. Farist kosning hrossakynbótanefndar fyrir, ber hreppsnefnd að annast störf hennar.

Í reglugerð þessari merkir orðið „stóðhestur" ógeltan hest 1½ árs eða eldri.

### 24. gr.

Þeir aðilar sem fara með stjórn hrossakynbótamála í hverjum hreppi, sbr. 23. gr., skulu sjá um, að árlega séu í sveitinni nógu margir og góðir stóðhestar, sem samþykktir eru af hrossaræktarráðunaut. Enn fremur skulu þeir útvega girðingar fyrir þá, koma þeim í fóður og sjá um annan kostnað, sem af starfseminni leiðir. Þegar um er að ræða kaup á kynbótahesti eða reisa nýja girðingu, þarf samþykki lögmæts hreppsfundar, og er þá hreppssjóði skylt að greiða að minnsta kosti helming kostnaðar. Öðrum kostnaði, sem leiðir af kynbótastarfseminni innan hreppsins, skal árlega jafna niður, með hliðsjón af tölu fæddra folalda, og eru gjöld þau lögtakskræf.

### 25. gr.

Sé enginn stóðhestur til í hreppi, geta hrossaeigendur, er þess óska, krafizt þess, að þeim séu tryggð afnot stóðhesta í öðrum hreppi eða leyft að hafa stóðhest til notkunar.

### 26. gr.

Óheimilt er að láta stóðhest ganga lausan í heimahögum eða á afréttum, nema heimild til þess felist í lögum nr. 19 22. marz 1948, um búfjárrækt. Verði vart við slíkan hest, ber að handsama hann og flytja til hreppstjóra, er skal taka hann í gæzlu og standa skil á sanngjarnri greiðslu vegna fyrirhafnar og kostnaðar við handsömun. Sömu ákvæði gilda um hesta, sem ekki er unnt að gelda vegna skapnaðargalla.

27. gr. 74

Finnist stóðhestur utan vörzlu, sem er merktur með bókstöfunum K eða LK á hægri lend, skal eiganda hans þegar gert aðvart. Finnist eigandinn ekki innan viku, skal nálægum sýslumanni tilkynnt um hestinn og hvaða mark sé á honum. Er honum þá skylt að tilkynna markeiganda um hestinn. Jafnframt skal hesturinn auglýstur í útvarpi með marki, merki eða einkennum. Gefi eigandinn sig fram innan hálfs mánaðar frá auglýsingardegi, skal afhenda honum hestinn, gegn því að hann greiði áfallinn kostnað, þó því aðeins að hann geti sannað heimild sína til að merkja hestinn með kynbótahestsmerki. 17. apríl

Finnist ómerktur stóðhestur eða merktur kynbótahestsmerki samkvæmt 28. og 29. gr. án heimildar, skal hreppstjóri selja hann á opinberu uppboði. Vitji eigandi andvirðisins innan 6 mánaða frá söludegi, skal honum greitt það að frádregnum öllum áföllnum kostnaði, annars rennur afgangur andvirðisins í sjóð búnaðarfélags þess hrepps, þar sem hesturinn var handsamaður. Sé hrossaræktarfélag starfandi í hreppnum, skal andvirði hins selda hests renna í sjóð þess. Sömu ákvæði gilda um merkta stóðhesta, sem ekki er vitjað á tilsettum tíma frá auglýsingardegi, sbr. fyrri málsgrein þessarar greinar.

28. gr.

Þegar stóðhestar hafa hlotið 1. eða 2. verðlaun á héraðssýningum eða á afkvæmasýningum, skal hrossaræktarráðunautur gefa eigendum þeirra skriflega heimild til að merkja þá með kynbótahestsmerki, sem er K á hægri lend. Komi í ljós að merktur stóðhestur er ekki til kynbóta, að dómi hrossaræktarráðunautar, þá skal hann afnema heimildina. Hrossakynbótanefndir geta veitt heimild til að merkja stóðhesta með kynbótahestsmerki, ef ástæða er til og að fengnu leyfi hrossaræktarráðunautar.

Verði einhver uppvís að því, að merkja stóðhest heimildarlaust með kynbótahestsmerkjum K eða LK á hægri lend, skal hann látinn sæta sektum samkvæmt lögum.

29. gr.

Heimilt er Búnaðarfélagi Íslands að veita hreppsfélögum, einu eða fleirum sameiginlega, undanþágu frá ákvæðum búfjárræktarlaganna um einangrun stóðhesta á tímabilinu frá 1. maí til 1. okt., ef það telur að beitilönd þau, sem um er að ræða, séu svo einangruð, að öruggt megi teljast. Undanþágu þessa getur Búnaðarfélagið numið úr gildi með eins árs fyrirvara.

Til þess að undanþága þessi verði veitt, skal liggja fyrir umsókn um hana frá hlutaðeigandi hreppsnefndum. Fyrst skal málið hafa verið rætt á almennum sveitarfundi og verið samþykkt þar af ⅔ hlutum greiddra atkvæða hrossaeigenda, og skal síðan hafa hlotið samþykki sýslunefnda þeirra, sem hlut eiga að máli.

Enn fremur skal fullnægja eftirtöldum skilyrðum, ef undanþága þessi er veitt: Stóðhestar þeir, sem sleppt er, mega ekki vera yngri en þriggja vetra og skulu eigendur þeirra fá leyfi hjá hrossaræktarráðunaut fyrir hvern hest. Skal hesturinn þá merktur greinilega með stöfunum LK á hægri lend og með númeri, sem ráðunauturinn ákveður, á þá vinstri.

30. gr.

Valdi stóðhestar, sem ganga lausir eða sleppa úr vörzlu, tjóni á búfé eða öðrum eignum, er eigandi þeirra skaðabótaskyldur eftir mati dómkvaddra manna, ef ekki næst samkomulag um skaðabætur. Er hlutaðeigandi sveitarsjóður skyldur að annast greiðslur þessara skaðabóta, ef þess er krafizt.

74 17. apríl

31. gr.

Við smölun og réttun að haustinu skulu gangnaforingjar og réttarstjórar hafa strangt eftirlit með því, að stóðhestar sleppi ekki úr stóðrekstrum, og séu þeir merktir með kynbótahestsmerki, geta þeir krafizt skriflegra heimilda fyrir merkingu þeirra.

32. gr.

Búnaðarfélagi er heimilt að setja sér samþykkt, um að vinna að kynbótum hrossa í hreppnum, enda sé þar ekki starfandi hrossaræktarfélag. Nú hefur búnaðarfélag ekki sett sér hrossaræktarsamþykkt, og er þá minnst 6 bændum í hreppi heimilt að stofna með sér félag til þess að vinna að þessum kynbótum. Félög þessi nefnast hrossaræktarfélög. Samþykktir hrossaræktarfélaga og búnaðarfélaga skulu sniðnar eftir fyrirmynd, er Búnaðarfélag Íslands lætur þeim í té. Þegar búnaðarfélag eða hrossaræktarfélag hefur sett sér samþykkt, sendir það hana stjórn Búnaðarfélags Íslands til staðfestingar.

33. gr.

Búnaðarfélag eða hrossaræktarfélag, er hefur fengið samþykkt sína staðfesta af Búnaðarfélagi Íslands, getur fengið styrk úr ríkissjóði til kaupa á tveggja eða þriggja vetra kynbótahestum undan 1. verðlauna hryssum, sem hér segir:

Styrkur til kaupa á þriggja vetra stóðhesti er þannig:

Kr. 200.00, ef stóðhesturinn er undan hesti, sem hefur fengið heiðursverðlaun fyrir afkvæmi. Kr. 150.00, ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur 1. verðlaun fyrir afkvæmi. Kr. 125.00, ef stóðhesturinn er undan hesti, sem hlotið hefur heiðursverðlaun á héraðssýningu. Kr. 100.00, ef stóðhesturinn er undan hesti, sem fengið hefur 1. verðlaun á héraðssýningu.

Styrkur til kaupa á tveggja vetra hesti er 50 kr. lægri í hverjum flokki en á þriggja vetra hesti.

Styrkurinn er bundinn því skilyrði, að þriggja vetra hesturinn hafi hlotið 1. verðlaun, en tveggja vetra hesturinn 2. verðlaun á héraðssýningu, eða viðurkenningu hrossaræktarráðunautar um að vera slíkra verðlauna verður.

Heimilt er hrossaræktarráðunaut að veita kaupastyrk á eldri hesta en þriggja vetra, ef þeir eru sérstaklega góðir og uppfylla sömu skilyrði og um ræðir í þessari grein, en aldrei má þó veita nema einu sinni styrk til kaupa á sama hesti. Enn fremur er hrossaræktarráðunaut heimilt að veita kaupastyrk á kynbótahesta, þótt móðirin hafi aldrei verið sýnd, ef hann skoðar hana sérstaklega og álítur hana búa yfir þeim kostum hvað byggingu, eiginleika og ætterni snertir, að hún sé hæf stóðhestamóðir.

34. gr.

Búnaðarfélög, hrossaræktarfélög eða hreppsfélög geta fengið, auk styrks þess, sem um ræðir í 33. gr., fóðurstyrk úr ríkissjóði til stóðhestahalds, ef þau nota stóðhest, sem hlotið hefur heiðursverðlaun eða 1. eða 2. verðlaun á afkvæmasýningu. Styrkur þessi er kr. 150.00 fyrir heiðursverðlaunahest, kr. 100.00 fyrir 1. verðlauna hest og kr. 50.00 fyrir 2. verðlauna hest. Styrkur þessi greiðist árlega, meðan hesturinn nýtur þessarar viðurkenningar og er notaður til undaneldis á félagslegum grundvelli.

Fóðurstyrkir greiðast eftir á, þegar félögin hafa sent Búnaðarfélagi Íslands skrá yfir þau folöld, sem komið hafa undan kynbótahestinum. Í skrá þessari skal geta um kyn og lit afkvæmisins, og lit móðurinnar.

Búnaðarfélag Íslands sendir árlega til félaganna eyðublöð fyrir þessar skrár.

35. gr.

Búnaðarfélög, hrossaræktarfélög eða hreppsfélög, sem láta reisa girðingu fyrir hrossaræktarstarfsemi, fá allt að kr. 400.00 í styrk úr ríkissjóði á hverja girðingu að

verkinu loknu, þó aldrei meira en nemur efniskaupum, enda sé fullnægt eftirtöldum skilyrðum: 74 17. apríl

1. Að hrossaræktarráðunautur hafi viðurkennt nauðsyn girðingarinnar.
2. Að land það, sem girt er, sé eign þess aðila, er styrksins nýtur, eða honum tryggð full afnot af landinu með leigusamningi, er gildi eigi skemmri tíma en 15 ár.
3. Að landið sé vel fallið til hrossabeitar, að dómi hrossaræktarráðunautar eða trúnaðarmanns Búnaðarfélags Íslands.
4. Að girðingin sé minnst 5 gaddavírsstrengir, eða úr öðru jafngildu efni, t. d. rafmagnsgirðing, og ekki lægri en 135 cm.
5. Að styrkþegi hafi skuldbundið sig með skriflegri yfirlýsingu að halda girðingunni við í að minnsta kosti 15 ár.

36. gr.

Þegar minni hluti af hreppi er í hrossaræktarfélagi og utanfélagsmenn vilja ekki vera í samvinnu við þá um kynbótastarfið, þá er þeim, sem í félaginu eru, ekki skylt að taka þátt í kostnaði af kynbótastarfi þeirra, sem utan félagsins eru.

37. gr.

Stjórnir hrossaræktarfélaga eða kynbótanefndir skulu halda gerðabók, þar sem ritaðar eru allar ályktanir, reikningar, bréf og aðrar gerðir.

Reikningar kynbótastarfsins skulu árlega lagðir fram á aðalfundi, og skulu endurskoðaðir með hreppsreikningum. Sé enginn hreppsfundur haldinn, leggur hreppsnefnd fullnaðarúrskurð á reikningana.

38. gr.

Hrossaræktarráðunautur skal, eftir því sem við verður komið, ferðast um meðal bænda á vorin og sumrin og leiðbeina þeim um val á stóðhestum og hryssum til undaneldis. Hann skal mæta á þeim sveitarsýningum, sem hross eru sýnd á og búnaðarsamböndin efna til, komi fram ósk um það og því verði við komið. Hrossaræktarráðunautur er formaður dómnefndar á öllum sýningum öðrum en sveitarsýningum búnaðarsambandanna. Í forföllum ráðunautar tilnefnir stjórn Búnaðarfélags Íslands mann í hans stað.

Meðdómendur á hrossasýningum geta ekki veitt hrossi verðlaun, gegn atkvæði oddamanns í dómnefnd, en hann getur heldur ekki veitt hrossi verðlaun nema helmingum meðdómenda sé því samþykkur.

39. gr.

Skipta skal landinu í fjögur sýningarsvæði og héraðssýningar haldnar fjórða hvert ár á eftirtöldum stöðum, eða öðrum í grennd við þá, eftir ákvörðun viðkomandi búnaðarsambands:

1. Þjórsártún, fyrir sambandssvæði Búnaðarsambands Suðurlands.
2. Ferjukot, fyrir búnaðarsambandssvæðin milli Hvalfjarðar og Gilsfjarðar.
3. Sveinsstaðir, fyrir Húnavatnssýslur.
4. Sauðárkrókur, fyrir Skagafjarðarsýslu.
5. Meðalfellsrétt, fyrir Austur-Skaftafellssýslu.

Enn fremur er Búnaðarfélagi Íslands skylt að halda sýningar á fleiri stöðum, ef þess er óskað af hlutaðeigandi búnaðarsamböndum eða sýslunefndum. Sýningar skulu því aðeins haldnar, að búnaðarsamböndin óski eftir þeim eða samþykki, að þær skuli haldnar og annist um þær eins og reglugerð þess gerir ráð fyrir.

Stjórnir búnaðarsambanda skulu kjósa meðdómendur á héraðssýningum. Fjöldi meðdómenda fer eftir þörfum, en skal ávallt vera jöfn tala. Þær skulu enn fremur

74 kjósa minnst þriggja manna sýningarstjórn, sem annast umbúnað sýningarsvæðis
17. apríl og annan undirbúning og framkvæmd sýningarinnar í samráði við hrossaræktarráðunaut. Búnaðarsamböndin skulu greiða meðdómendum á héraðssýningum fyrir störf þeirra og sýningarstjórn og sjá um allan kostnað, sem af héraðssýningum leiðir.

Búnaðarsambönd skulu sjá um að fram fari sveitasýningar fjórða hvert ár, ef þess er óskað af héraðsmönnum, eða stjórnir sambandanna telja nægan áhuga vera fyrir því í héraðinu. Flokka skal hross á sveitasýningum, í 1., 2. og 3. flokk. Hross, sem eru í 1. flokki á sveitarsýningu, hafa rétt til að mæta á héraðssýningum, en dómnefnd héraðssýninga er heimilt að víkja öðrum hrossum frá sýningu. Henni er enn fremur heimilt að víkja frá héraðssýningu hrossum, sem þannig eru með farin, að til vansæmdar má telja, þótt þau hafi verið dæmd í 1. flokk á sveitarsýningu.

Stjórn búnaðarsambands kýs í hverri sveit meðdómendur á sveitasýningar. Hafi búnaðarsambandið ráðunaut, skal hann vera oddamaður dómnefndar á sveitasýningum, ella hrossaræktarráðunautur Búnaðarfélags Íslands eða annar, er Búnaðarfélag Íslands tilnefnir. Búnaðarsamböndin sjá um allan kostnað við sveitasýningar.

40. gr.

Til verðlauna á sýningum þeim, er um ræðir í 39. gr., leggur ríkissjóður fram 10 aura fyrir hvert framtalið hross, gegn jöfnu framlagi frá hlutaðeigandi búnaðarsamböndum eða öðrum aðilum, þar sem sýningar eru haldnar, en búnaðarsambandið skal sjá um útvegun fjárins. Skal fé þessu eingöngu varið til að verðlauna hryssur á héraðssýningum og enn fremur stóðhesta, sem hljóta 3. verðlaun. Verðlaun mega ekki vera hærri en hér greinir:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Heiðursverðlaun | fyrir | hryssu | ..... | kr. | 80.00 |
| 1. verðlaun | — | — | ..... | — | 25.00 |
| 2. — | — | — | ..... | — | 15.00 |
| 3. — | — | — | ..... | — | 7.00 |
| 3. — | — | stóðhest | ..... | — | 30.00 |

Verðlaun fyrir aðra stóðhesta greiðast eingöngu úr ríkissjóði og eru þau:

| | | |
|---|---|---|
| Heiðursverðlaun | ..... | kr. 200.00 |
| 1. verðlaun | ..... | — 100.00 |
| 2. — | ..... | — 60.00 |

Meðdómendur skulu afhenda oddamanni dómnefndar framlag héraðsins í byrjun hverrar sýningar.

41. gr.

Heiðursverðlaun má aðeins veita hrossi, sem er fulltamið og hefur sýnt að það býr yfir ákjósanlegum eiginleikum að dómi hrossaræktarráðunautar, enda séu á sömu sýningu sýnd tvö eða fleiri afkvæmi þess, er hlotið hafa 1. eða 2. verðlaun.

1. verðlaun má ekki veita hestum yngri en þriggja vetra og því aðeins, að þeir séu eitthvað tamdir og ekki minni en 142 cm á bandmáli.

Hryssum má því aðeins veita 1. verðlaun, að þær séu 140 cm háar og nokkuð tamdar. Ekki má taka yngri hesta á sýningu en tveggja vetra og hryssur ekki yngri en fjögra vetra.

42. gr.

Heimilt er að halda afkvæmasýningu stóðhesta, ef óskir koma fram um það og Búnaðarfélag Íslands samþykkir.

Sýna skal undan hverjum stóðhesti ekki færri en 12 afkvæmi þriggja vetra og

eldri. Skulu mæður fylgja afkvæmum ef kostur er á. Verðlaun fyrir afkvæmi greiðast úr ríkissjóði, og eru þessi: 74 17. apríl

| | | |
|---|---|---|
| Heiðursverðlaun | kr. | 180.00 |
| 1. verðlaun | — | 100.00 |
| 2. — | — | 60.00 |
| 3. — | — | 40.00 |

Eigi má greiða heiðursverðlaun fyrir afkvæmi, nema helmingur þeirra sé taminn og sýni verðmæta kosti.

Heimilt er að endurtaka afkvæmasýningu einu sinni að fjórum árum liðnum, þeirra stóðhesta, er hlotið hafa 1. eða 2. verðlaun.

Umsóknir um afkvæmasýningar skulu vera komnar til Búnaðarfélags Íslands fyrir 15. maí.

Stjórn hlutaðeigandi búnaðarsambands kýs 2 meðdómendur á afkvæmasýningu og greiðir þeim fyrir störf þeirra, en eigandi stóðhestsins leggur til sýningarstaðinn.

43. gr.

Samtökum hestamannafélaga er heimilt að halda landssýningu fjórða hvert ár fyrir reiðhross sem notuð eru til undaneldis, í fyrsta skipti árið 1950, að fengnu samþykki Búnaðarfélags Íslands, þar á meðal varðandi sýningarstað og hvernig sýningunni skuli hagað. Verðlaun á þessum sýningum greiðast að hálfu úr ríkissjóði gegn jöfnu framlagi annars staðar að. Um upphæð verðlaun fer eftir reglum, sem sýnandi setur í hvert skipti og stjórn Búnaðarfélags Íslands samþykkir.

Umsókn um sýningarleyfi ásamt fullnægjandi upplýsingum skal vera komin til Búnaðarfélags Íslands fyrir 15. maí næstan áður en sýningin á að fara fram.

Samtök hestamannafélaga þeirra, er hafa á hendi forgöngu og stjórn þessara sýninga, skulu kjósa 2 meðdómendur í hvern dómflokk sýningarinnar.

Búnaðarfélag Íslands lætur skrásetja sérstaka ættbók fyrir þau hross, sem hljóta verðlaun á landssýningum þessum.

Á sýningum þessum skal dæma kynbótahesta á eftirfarandi hátt, og gefa eftirfarandi einkunnir:

1. Fyrir byggingu:

| | | |
|---|---|---|
| a. Höfuð, háls og yfirsvipur | 35 | stig |
| b. Samræmi í líkamsbyggingu | 35 | — |
| c. Fætur, fótastaða og hófar | 30 | — |
| Samtals | 100 | stig |

2. Fyrir reiðhestahæfileika:

| | | |
|---|---|---|
| a. Á fetgangi | 20 | stig |
| b. Á tölti | 40 | — |
| c. Á brokki | 30 | — |
| d. Á skeiði | 60 | — |
| e. Á stökki | 40 | — |
| f. Vilji | 70 | — |
| g. Geð | 40 | — |
| Samtals | 300 | stig |

3. Fyrir hraða:

| | | |
|---|---|---|
| a. Á tölti | 15 | stig |
| b. Á brokki | 20 | — |
| c. Á skeiði | 35 | — |
| d. Á stökki | 30 | — |
| Samtals | 100 | stig |

74 4. Fyrir afkvæmi:
17. apríl

| | | |
|---|---|---|
| a. | Fyrir byggingu ..... | 20 stig |
| b. | Fyrir reiðhestahæfileika ..... | 20 — |
| c. | Fyrir hraða ..... | 10 — |
| d. | Fyrir kynfestu ..... | 50 — |
| | Samtals | 100 stig |

Heildareinkunn er samanlagt 600 stig.

Sá hestur, sem hlýtur hæsta heildareinkunn, vinnur í samkeppninni, og röð hestanna verður samkvæmt niðurstöðum einkunnanna.

Eigi skal dæma færri afkvæmi en 4 og eigi fleiri en 6.

44. gr.

Hrossakynbótabúi ríkisins á Hólum í Hjaltadal er heimilt, með samþykki Búnaðarfélags Íslands, að kaupa úrvals kynbótahross handa búinu. Hross þessi mega ekki vera yngri en 8 vetra og sé öruggt, að þau búi yfir verðmætum kostum sem erfast. Heimilt er að verja úr ríkissjóði kr. 4000.00 í þessu skyni, fjórða hvert ár. Í fyrsta skipti árið 1949.

## IV. KAFLI

### Um svínarækt og alifuglarækt.

45. gr.

Þegar Búnaðarfélag Íslands hefur ráðið til sín ráðunaut í svínarækt og alifuglarækt, er landbúnaðarráðherra heimilt að láta setja á stofn kynbótabú í þessum greinum á bændaskólabúi eða öðru ríkisbúi, eftir því sem henta þykir að dómi Búnaðarfélags Íslands.

46. gr.

Á kynbótabúinu skal hreinrækta þau hænsnakyn og svínakyn, sem ráðunauturinn telur rétt að rækta hér á landi. Á búinu skal vera útungunarstöð til að framleiða kynbótahænsni til sölu.

47. gr.

Færa skal ættarskýrslur og afurðaskýrslur yfir svín og alifugla á kynbótabúinu, undir eftirliti ráðunautarins, og gera skal samanburðartilraunir með fóðurþörf og afurðagetu hinna ýmsu kynja.

48. gr.

Eftir að bú þetta hefur verið stofnsett, hefur það rétt til að flytja útungunaregg til landsins til kynbóta eða tilrauna, enda sjái ráðunauturinn um, að búið fullnægi óskum alifuglaeigenda um að hafa til sölu fugla af þeim kynjum, sem óskað er eftir og reynsla hefur sýnt, að hentug séu til ræktunar hér á landi.

49. gr.

Heimilt er að halda einstaklings- og afkvæmasýningar fyrir alifugla og svín, þar sem verðlaun eru greidd úr ríkissjóði, eftir nánari fyrirmælum, sem landbúnaðarráðherra setur, eftir tillögum frá Búnaðarfélagi Íslands.

## V. KAFLI

### Um sæðingu búfjár.

50. gr.

Búnaðarsambönd, sem vinna að kynbótum búfjár með sæðisflutningum, svo og nautgriparæktarsambönd í þeim héruðum, þar sem búnaðarsambönd sinna ekki þessu verkefni, fá styrk úr ríkissjóði til þessarar starfsemi sem hér segir:

1. Stofnstyrk í eitt skipti fyrir öll, sem er ⅓ byggingarkostnaðar sæðingarstöðvar, þar með talin verkfæri og allur útbúnaður, þó ekki yfir 15 þús. kr. á stöð. Enn fremur allt að ⅓ árslauna sérfræðings í búfjársæðingu, er Búnaðarfélag Íslands ræður til að koma starfsemi stöðvarinnar í fullt lag, þar á meðal að kenna væntanlegum starfsmönnum töku og geymslu sæðis og sæðingu, enda annist stöðin um sæðingu nautgripa og annarra búfjártegunda. 74 17. apríl

Nú er sæðingarstöð komið upp, er einungis annast sæðingu sauðfjár eða annarra búfjártegunda en nautgripa, og greiðir ríkissjóður þá allt að ⅙ árslauna sérfræðings auk byggingarstyrks.

2. Rekstursstyrk, er nemi allt að 3 kr. fyrir hverja sædda kú, er fang fær, og 15 aura á hverja á, sem sædd er, þó ekki yfir 4000 kr. á ári til hverrar sæðingarstöðvar. Styrkur þessi skal þó ekki veittur nema notuð séu naut sem hlotið hafa 1. verðlaun fyrir afkvæmi, eða ef verið er að reyna ung naut, sem nautgriparæktarráðunautur mælir með.

Fyrir sæðingu áa skal þessi styrkur því aðeins greiddur, að notaðir séu hrútar, sem hlotið hafa viðurkenningu sauðfjárræktarráðunautar fyrir afkvæmi, eða eru framúrskarandi einstaklingar af ræktuðum kynjum, enda hafi þeir fengið viðurkenningu sauðfjárræktarráðunautar til að vera notaðir á sæðingarstöð.

Sæðingarstöðvar, sem styrks vilja njóta, skulu árlega senda Búnaðarfélagi Íslands skrá yfir þau naut og þá hrúta, sem notaðir eru til sæðistökunnar, svo og skrá yfir þær kýr og ær, þar sem tilgreint er nafn og númer hvers einstaklings, sem sæddur hefur verið, og úr hvaða karldýri sæði hefur verið notað.

Vinni sæðingarstöð jafnframt að sæðingu fleiri búfjártegunda, er ríkissjóði heimilt að greiða styrk til þess, sem ákveðinn skal af landbúnaðarráðherra, að fengnum tillögum Búnaðarfélags Íslands.

51. gr.

Stofn og rekstrarstyrkur til sæðingarstöðva verður ekki veittur nema Búnaðarfélag Íslands hafi fallizt á nauðsyn þess, að stöðinni sé komið á stofn, og samþykki starfstilhögun hennar.

Stofnstyrk má aðeins veita einni sæðingarstöð í sýslu, nema Búnaðarfélag Íslands mæli með því og samþykki landbúnaðarráðherra komi til hverju sinni.

52. gr.

Þar, sem reknar eru sæðingarstöðvar, verða nautauppeldisstöðvar ekki styrktar úr ríkissjóði.

## VI. KAFLI

### Um ræktun erlendra búfjárkynja og blöndun þeirra við innlent búfé.

53. gr.

Búnaðarfélögum, búfjárræktarfélögum, tilraunabúum og einstökum bændum, sem færa sönnur á, að þau eða þeir haldi fullkomnar ættartölubækur yfir búfé sitt, er heimilt að fengnu leyfi stjórnar Búnaðarfélags Íslands að gera tilraunir með myndun nýrra búfjárkynja, með blöndun við innlend og erlend búfjárkyn, sem til eru í landinu eða verða flutt til landsins með sæðisflutningum eða á annan hátt.

Tilraunir þessar skulu gerðar undir eftirliti og í samráði við ráðunauta Búnaðarfélags Íslands í búfjárrækt, er halda sérstaka skrá yfir leyfisveitingar þessar og árangur tilraunanna á hverjum stað. Búnaðarfélag Íslands getur svipt leyfishafa fengnu leyfi, ef hann fullnægir ekki, að dómi sauðfjárræktarráðunautar, þeim fyrirmælum, er sett verða um þessa starfsemi.

74 17. apríl

54. gr.

Leiði ýtarlegar og margra ára endurteknar tilraunir með blöndun erlendra búfjárkynja við íslenzkt búfé í ljós, að æskilegt muni vera að mynda ný kyn með framhaldsræktun kynblendinganna, skal hlutaðeigandi ráðunautur setja reglur um, hvernig haga skuli ræktuninni og sölu gripa af hinu nýja kyni.

Ekkert undaneldisdýr af nýjum kynjum má selja nema það sé ættbókarfært og viðurkennt af hlutaðeigandi ráðunaut hjá Búnaðarfélagi Íslands eða fulltrúa hans.

55. gr.

Heimilt er bændum að framleiða einblendinga til slátrunar og til ásetnings án þess að halda ættartölubækur, en þeim er óheimilt að selja, gefa eða afhenda á annan hátt slíka kynblendinga til ásetnings.

56. gr.

Brot gegn því að verzla með eða afhenda óleyfilega kynblendinga af erlendum kynjum, varða sektum, sem aldrei nemi minni upphæð en almennu gangverði hins selda eða afhenta fénaðar. Kynblendingar, sem seldir hafa verið eða afhentir í óleyfi, skal kaupandinn afhenda sýslumanni eða hreppstjóra, sem síðan ráðstafar þeim samkvæmt tillögum Búnaðarfélags Íslands.

## VII. KAFLI

### Um forðagæzlu og fóðurbirgðafélög.

57. gr.

Í hverjum hreppi, þar sem ekki er starfandi fóðurbirgðafélag, skulu vera forðagæzlumenn, einn eða fleiri, til þess að fylgjast með fóðurbirgðum hreppsbúa og meðferð þeirra á búfé sínu. Sýslunefnd ákveður tölu forðagæzlumanna í hverjum hreppi eftir tillögu hreppsnefndar og tilkynnir Búnaðarfélagi Íslands hve margir forðagæzlumenn séu ákveðnir í hverjum hreppi. Séu forðagæzlumenn í sama hreppi fleiri en einn, skal skipta hreppnum í forðagæzluumdæmi. Hefur þá hver forðagæzlumaður sitt umdæmi til umsjónar.

58. gr.

Kjósa skal forðagæzlumenn samtímis hreppsnefnd og eftir sömu reglum. Jafnframt skal kjósa varamenn. Kosning beggja gildir til fjögurra ára. Hreppsnefnd skal tilkynna sýslumanni og stjórn Búnaðarfélags Íslands hverjir hafi verið kosnir forðagæzlumenn.

Þegar forðagæzlumaður eða menn hafa verið kosnir, skulu þeir í samráði við hlutaðeigandi hreppsnefnd gera áætlun um það, hve mikið fóður skuli ætlað hverri búfjártegund, svo tryggt geti talizt, á hverri jörð í hreppnum. Um þetta semja þeir skrá og skal hún lögð fram hreppsbúum til athugunar. Fóðuráætlun þá er hér um ræðir, skulu forðagæzlumenn nota, sem grundvöll fyrir hæfilegum ásetningi ár hvert.

59. gr.

Forðagæzlumanni er skylt að fara um umdæmi sitt eins tímanlega að haustinu og fært er, og aldrei síðar en svo, að hann hafi lokið skoðun fyrir 15. nóvember. Á ferð þessari skal hann athuga nákvæmlega fóðurforða og tölu búfjár hvers einstaks búfjáreiganda og meta hvort fóðurforði sá, sem til vetrarins er ætlaður, sé nægur.

Fyrir 20. nóv. skal forðagæzlumaður hafa gengið frá skýrslu um skoðunina. Skal hún rituð á þar til gerð eyðublöð, er Búnaðarfélag Íslands lætur gera. Skal þar tilgreina skepnueign hvers einstaks búfjáreiganda og hvaða fóður er til fyrir

þær Fóðrið skal talið bæði eftir tegundum og magni. Af skýrslu þessari skulu 74
forðagæzlumenn gera þrjú afrit. Skal eitt þeirra sent hreppsnefnd, annað hlutað- 17. apríl
eigandi sýslumanni, en hið þriðja Búnaðarfélagi Íslands, sem vinnur úr skýrslunum í samstarfi við Hagstofu Íslands.

Hafi einhverjir hreppsbúar ekki nægan fóðurforða, skal forðagæzlumaður láta fylgja skýrslu sinni til hreppsnefndar tillögur sínar til úrbóta. Skal hreppsnefnd þá framkvæma einhverjar eftirfarandi ráðstafanir:

1. Reyna að fá þann, er fóður vantar, til þess að:
   a. Farga af fóðrum.
   b. Tryggja sér viðbótarfóður, fóðurábyrgð, eða koma skepnum sínum í fóður til annarra.
   c. Tryggja sér fóðurbæti, svo ásetningur verði öruggur.
2. Gera ráðstafanir til þess að hreppurinn sameiginlega kaupi fóður handa þeim, er vantar fóðurforða, og geyma eða úthluta meðal hinna fóðurtæpu, eftir því hvort hentar betur. Kostnað allan, er af slíkri fóðurútvegun leiðir, skulu hlutaðeigandi búfjáreigendur borga, nema almennur sveitarfundur samþykki annað. Skylt er þó viðkomandi sveitarsjóði að greiða slíkan kostnað til bráðabirgða, enda hefur hann lögveð í búfé þess, er tryggja skal fyrir fóðurskorti. Veð þetta skal ganga fyrir öllum öðrum veðum næstu tvö ár eftir að skuldin hefur myndazt.

Ár hvert, áður en búfé er sleppt af húsi, og ekki síðar en 20. apríl, skulu forðagæzlumenn fara aðra umferð um umdæmi sitt. Skulu þeir þá skoða búfé hvers búfjáreiganda, og gefa honum einkunn fyrir fóðrunina. Sérstaka einkunn skal gefa fyrir hirðing hverrar búfjártegundar — nautgripa, sauðfjár og hesta — og sérstaka fyrir umgengni um hey, og hagsýni í notkun heyja. Að aflokinni síðari fóðurskoðun skal forðagæzlumaður færa skýrslu um skoðunina. Skal þar taka fram, hvað eftir er af fóðri hjá hverjum einstakling, er fénað hefur haft á fóðri, hvaða vitnisburð hver búfjáreigandi hefur fengið fyrir hirðing skepna sinna, heynýtingu og þrifnað. Af skýrslunni skulu tekin þrjú afrit, skal eitt sent oddvita, er les það upp á sveitarfundi, annað sýslumanni, en hið þriðja Búnaðarfélagi Íslands.

Auk þessara tveggja umferða, sem forðagæzlumanni er skylt að fara um umdæmi sitt, er honum skylt að framkvæma fóður- og búfjárskoðun í umdæmi sínu, hvenær sem viðkomandi hreppsnefnd eða Búnaðarfélag Íslands í umboði landbúnaðarráðherra óskar að fá nákvæmar og ábyggilegar upplýsingar um fóðurforða og meðferð búfjár í hreppnum.

Forðagæzlumenn fá greiðslu úr hreppssjóði fyrir starf sitt eftir samkomulagi milli þeirra og hreppsnefndar. Náist ekki samkomulag, geta aðilar skotið máli sínu til sýslunefndar, er fellir þá fullnaðarúrskurð.

Sýslumenn skulu hafa eftirlit með því að hreppsnefndir og forðagæzlumenn í umdæmi þeirra ræki skyldur þær, sem á þá aðila eru lagðar, samkv. lögum nr. 19 22. marz 1948, um búfjárrækt, og reglugerð þessari. Vanræki hreppsnefndir eða forðagæzlumenn þessar skyldur sínar, varðar það sektum samkv. 82. gr.

60. gr.

Heimilt er sveitar- og bæjarfélögum að stofna fóðurbirgðafélög, og takmarkast þau ætíð af hreppamörkum. Þegar slíkt félag er stofnað og tekið til starfa, er forðagæzlumaður leystur frá starfi sínu.

61. gr.

Verksvið fóðurbirgðafélaga er að tryggja það, að á hverju hausti sé til fóður fyrir búfé félagsmanna, sem nægi í hinum harðasta vetri, og að rannsaka hvernig bændur eigi að fóðra búfé sitt, svo að það gefi sem mestan arð, miðað við tilkostnað.

74 17. apríl

Stjórn fóðurbirgðafélags skal sjá um, að fóðurskoðanir eigi sér stað eins oft og þurfa þykir. Skal sú fyrsta ætíð fara fram fyrir 15. nóvember.

Að vorinu skal hún láta rannsaka fóðurfyrningar manna og halda um þær skrá, svo glöggt sjáist hver fóðureyðslan hefur verið, bæði á heimilinu í heild og eins til hverrar einstakrar skepnutegundar. Að aflokinni þeirri skoðun skal færa á sérstaka skrá skepnufjöldann eftir tegundum og fóðureyðsluna í hverja búfjártegund bæði eftir tegundum og magni. Að haustinu eftir sláturtíð skal enn færa inn á skýrsluna tölu slátraðra dilka, meðalfallþunga þeirra, nythæð kúnna, sé ekki starfandi nautgriparæktarfélag, og vænleika sláturhrossa og folalda. Skýrslu þessa skal senda Búnaðarfélagi Íslands, sem vinnur úr slíkum skýrslum í samstarfi við Hagstofu Íslands. Lesa skal hana upp á aðalfundi félagsins og ræða. Á þeim fundi skal eftirlitsmaður félagsins gera sem bezta grein fyrir þeim ástæðum, er orsaka misjafnt afurðamagn búfjárins. Í skýrslu þessa skal og færa aðrar þær upplýsingar um fóðrun og afurðamagn, er Búnaðarfélag Íslands ákveður.

62. gr.

Þegar menn vilja koma á fóðurbirgðafélagi í hreppi eða kaupstað, þá skal sveitarstjórn boða til almenns sveitarfundar með nægum fyrirvara og leggja fyrir hann uppkast að samþykkt fyrir félagið. Atkvæðisrétt á þeim fundi hafa allir þeir, sem búfénað hafa á fóðrum í sveitinni. Sé fundur lögmætur og nái uppkastið samþykki ⅔ atkvæðisbærra fundarmanna, skal stofna félagið, og er þá uppkastið bindandi fyrir alla sveitarbúa, enda hafi verið tekið fram í fundarboði, að um þetta mál yrði rætt og greidd atkvæði um það. Samþykkt sveitarfundarins skal leggja fyrir næsta hlutaðeigandi sýslufund til samþykktar.

Samþykki sýslufundur samþykktaruppkast fóðurbirgðafélagsins óbreytt, skal sýslumaður senda það landbúnaðarráðuneytinu til staðfestingar. Breyti sýslufundur samþykktinni, skal bera hana með áorðnum breytingum undir atkvæði lögmæts hreppsfundar á sama hátt og í fyrra skiptið. Fallist sveitarfundur á breytingartillögur sýslufundar, skal uppkastið endursent sýslumanni, sem sendir það síðan áfram til ráðuneytisins. Að öðrum kosti er samþykktin fallin, nema gerðar séu á henni breytingar, og skal þá leggja hana fyrir sýslufund að nýju og aftur með fara á sama hátt og ný samþykkt væri.

Virðist landbúnaðarráðuneytinu samþykkt, sem því hefur verið send til staðfestingar, koma í bága við grundvallarreglur laga eða rétt manna, endursendir það hana án staðfestingar ásamt synjunarástæðum. Að öðrum kosti staðfestir ráðuneytið samþykktina, skipar fyrir um birtingu hennar og tiltekur, hvenær hún öðlast gildi. Gildir hún upp frá því fyrir alla þá, sem í þeim hreppi eða kaupstað búa, sem hún er gerð fyrir. Samþykkt, sem ráðuneytið hefur staðfest, má ekki breyta á annan hátt en hún var stofnuð.

Búnaðarfélag Íslands skal semja fyrirmynd að fóðurbirgðafélagssamþykkt fyrir fóðurbirgðafélög og senda þeim sveitarfélögum, er þess óska.

63. gr.

Fóðurbirgðafélagi stýrir þriggja manna stjórn. Tvo stjórnarnefndarmenn skal kjósa á aðalfundi félagsins sama ár og hreppsnefndarkosningar fara fram, en hinn þriðja kýs hreppsnefnd að afloknum hreppsnefndarkosningum til sama tíma, og er hann formaður. Sé stofnað félag milli hreppsnefndakosninga, skal kosin stjórn á sama hátt til næstu hreppsnefndarkosninga.

Stjórn félagsins sér um allar fjárreiður þess og allar framkvæmdir, og eru skuldbindingar hennar bindandi fyrir félagið.

Þegar að aflokinni kosningu skal oddviti tilkynna stjórn Búnaðarfélags Íslands hverjir eru í stjórn fóðurbirgðafélagsins.

64. gr. 74

Hvert það fóðurbirgðafélag, sem stofnað er samkvæmt lögum nr. 19 22. marz 1948 og fullnægir fyrirmælum þeirra, nýtur árlega styrks úr ríkissjóði, kr. 10.00 fyrir hvern bónda, sem í félaginu er. Enn fremur skal hlutaðeigandi sveitarsjóður leggja fram kr. 50.00 fyrir hvern félagsmann, og greiðir sveitarsjóður það á ekki lengri tíma en 10 árum með jöfnum greiðslum. Enn fremur skulu búfjáreigendur greiða árlegt gjald til félagsins eftir búfjárfjölda: 17. apríl

a. Fyrir hvern nautgrip ..... 40 aura
b. — hvert hross ..... 20 —
c. — hverja sauðkind ..... 4 —

Gjöld þessi eru lögtakskræf samkvæmt lögum nr. 29 16. des. 1885.

65. gr.

Skylt er fóðurbirgðafélagi að stofna sjóð og leggja í hann tekjuafgang hvers árs. Stjórn félagsins lánar úr sjóðnum til fóðurkaupa fyrir félagsmenn.

66. gr.

Komi í ljós að lokinni skoðun, sbr. 61. gr., að búfjáreigendur skorti fóður, getur stjórn félagsins lánað fé úr sjóðnum til fóðurkaupa, sbr. 65. gr. Nægi sjóður félagsins ekki til fóðurkaupa, er félaginu heimilt lán úr Bjargráðasjóði til þess, er á vantar, þó ekki meira en nemur hluta hreppsins úr sjóðsmynduninni, gegn 5% ársvöxtum og endurgreiðslu innan 5 ára.

Skylt er hreppsnefnd að ábyrgjast bráðabirgðalán og reksturslán fyrir félagið.

Til tryggingar láni, er stjórn félagsins eða hreppsnefnd veitir félagsmönnum eða hreppsbúum til að bjarga bústofni þeirra frá yfirvofandi felli, er bústofninn að lögveði fyrir láninu, þar til það er að fullu greitt, þó ekki lengur en 2 ár frá lántökudegi. Lánþegi má ekki selja né ráðstafa á annan hátt bústofninum úr eigu sinni, frekar en svo, að jafnan sé næg trygging í eftirstöðvum hans með vöxtum og kostnaði. Lögveð þetta gengur fyrir öllum öðrum veðböndum.

67. gr.

Gjalddagi iðgjalda er 1. desember. Reikningsár félagsins er almanaksár. Skýrsluárið er frá 1. október til jafnlengdar næsta ár.

68. gr.

Þegar sjóður fóðurbirgðafélags er orðinn svo stór, að hann nemur kr. 800.00 á hvern félagsmann, þá er félaginu heimilt með aðalfundarsamþykkt að létta af iðgjöldum samkvæmt 16. gr. að nokkru eða öllu leyti.

69. gr.

Stjórn fóðurbirgðafélags skal árlega senda Búnaðarfélagi Íslands skýrslu um starfsemi sína, eftir því sem Búnaðarfélag Íslands ákveður og tekið er fram í samþykkt félagsins.

Skýrsla þessi skal send til Búnaðarfélags Íslands fyrir júlílok, eftir að skýrsluárinu lauk. Styrkur ríkissjóðs til fóðurbirgðafélags greiðist, þegar skýrslur og reikningar þeirra hafa borizt til félagsins, enda fullnægi skýrslur þeirra kröfum, er Búnaðarfélag Íslands hefur sett.

70. gr.

Búnaðarfélag Íslands í umboði landbúnaðarráðherra er heimilt, hvenær sem er og þess er talin þörf, að krefjast skýrslu frá eftirlitsmönnum fóðurbirgðafélagsins

74 og forðagæzlumönnum um það, hverjar horfur séu á fóðuröflun eða fóðurbirgðum
17. apríl í umdæmi þeirra, og skulu forðagæzlumenn og eftirlitsmenn þá tafarlaust gera aukaskoðun og tilkynna Búnaðarfélagi Íslands niðurstöður sínar innan hálfs mánaðar frá því hennar var beiðst.

71. gr.

Sýni búfjáreigandi mótþróa gegn ráðstöfun forðagæzlumanns, hreppsnefndar eða stjórnar fóðurbirgðafélags eða hefur þær að engu, en fénaður hans líður eða fellur úr hor sökum fóðurskorts, hirðuleysis eða harðýðgi þess, er hafði hann undir hendi, að áliti forðagæzlumanns eða stjórnar fóðurbirgðafélags, er þessum aðilum skylt að tilkynna það tafarlaust sýslumanni, ásamt öllum málavöxtum, eða hreppstjóra, og hann tilkynni það aftur sýslumanni.

72. gr.

Sá, er sekur verður um illa meðferð á skepnum samkv. 71. gr., skal sæta sektum frá 500 til 5000 kr. eða einföldu fangelsi, allt að 6 mánuði. Vanræki forðagæzlumaður, hreppsnefnd eða stjórn fóðurbirgðafélags, að gera sýslumanni eða hreppstjóra aðvart um ómannúðlega meðferð á skepnum, sem þeim er kunnugt um innan þess hrepps, varðar það sektum samkv. 82. gr.

## VIII. KAFLI

### Um starfsemi héraðsráðunauta í búfjárrækt.

73. gr.

Búnaðarsamböndum er heimilt að ráða til sín búfjárræktarráðunaut, einnig nautgriparæktarsamböndum, ef hlutaðeigandi búnaðarsamband notar sér ekki heimild þessa. Starfssvæði það, sem sérhverjum ráðunaut er ætlað, skal vera nægilega stórt, að dómi Búnaðarfélags Íslands, enda samþykki landbúnaðarráðherra það. Sé starfssvið ráðunautar minna en meðalsýslufélag, lækkar framlag ríkisins í hlutfalli við það.

74. gr.

Ráðunautastarfsemi þessa styrkir ríkissjóður með því að greiða $^2/_5$ launa ráðunautanna.

Til þess að styrkur þessi verði greiddur úr ríkissjóði verða búnaðarsamböndin að leggja fram þar á móti $^3/_5$ af launum ráðunautarins. Heimilt er búnaðarsamböndunum að ákveða á aðalfundi, að framlagi héraðsins skuli að einhverju eða öllu leyti jafnað niður á búfjáreigendur, enda hafi gjaldið áður verið samþykkt af meiri hluta félagsmanna í hreppabúnaðarfélögunum. Skal þeim þá falin innheimta gjaldanna, og eru þau lögtakskræf.

Geti einstök félög eða hluti sambandssvæðisins ekki notið starfskrafta héraðsráðunautar í búfjárrækt, að dómi Búnaðarfélags Íslands, skulu félagsmenn þess svæðis undanþegnir gjaldinu.

Gjalddagi þessara iðgjalda er fyrir 1. nóvember ár hvert, og skulu búnaðarfélögin hafa staðið hlutaðeigandi sambandi skil á greiðslunni fyrir 31. des. sama ár.

75. gr.

Hafi þeir aðilar, sem um ræðir í 73. gr. ákveðið að hefja starfsemi samkvæmt þessum kafla laganna og geta fullnægt þeim skilyrðum, sem sett eru, skulu þeir fá staðfestingu Búnaðarfélags Íslands á starfstilhöguninni.

76. gr.

Verkefni héraðsráðunauta í búfjárrækt skal meðal annars vera, sem hér segir:

1. Vinna að því, að ákvæðum búfjárræktarlaganna sé framfylgt, stuðla að því, að

búnaðarfélögin geri búfjárræktina samhliða jarðræktinni að aðalverkefni sínu, eða að stofnuð verði sérstök búfjárræktarfélög þar, sem þau eru ekki, ef það er líklegra til árangurs. Hafa eftirlit með þessum félögum og leiðbeina og aðstoða við skýrsluhald þeirra. 74 17. apríl

2. Ferðast um meðal bænda, eftir því sem við verður komið, skoða búfé þeirra og leiðbeina þeim með kynbætur, fóðrun og hirðingu þess. Þeir skulu enn fremur leiðbeina og aðstoða við kaup og sölu kynbótagripa.
3. Hafa umsjón með nautgripauppeldisstöðvum, sæðingarstöðvum og samböndum nautgriparæktarfélaga, ef slík eru starfandi á svæðinu.
4. Mæta árlega á fundum hreppabúnaðarfélaga og búfjárræktarfélaga, ef þess er óskað, og eftir því sem við verður komið, til að flytja fyrirlestra um búfjárrækt og félagsstarfsemi á því sviði.
5. Vinna í samvinnu við ráðunauta Búnaðarfélags Íslands í búfjárrækt að kynbótastarfsemi, framkvæmd búfjársýninga o. fl.

77. gr.

Ekki mega búnaðarsambönd ráða aðra menn til þessara starfa en þá, sem lokið hafa háskólaprófi í búfræði, nema að fengnu samþykki Búnaðarfélags Íslands.

Héraðsráðunautum skulu greidd laun samkv. VIII. launaflokki launalaganna.

78. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal annast greiðslur á fjártillagi ríkissjóðs til búnaðarsambandanna samkv. kafla þessum.

## IX. KAFLI

### Almenn ákvæði.

79. gr.

Heimilt er að halda héraðssýningar fyrir annað búfé en hross, þegar hlutaðeigandi héraðsstjórnir óska þess, þó ekki oftar en fjórða hvert ár, að fengnu samþykki Búnaðarfélags Íslands. Fleiri sýslur en ein eða sýsluhlutar geta verið saman um sýningar þessar.

Styrkja skal slíkar sýningar að ⅔ hlutum úr ríkissjóði og að ⅓ hluta úr hlutaðeigandi sýslusjóðum, er hvort tveggja gangi til gripaverðlauna. Auk þess styrks, sem sýslusjóður veitir til gripaverðlauna, ber sýslunefnd að annast undirbúning sýninganna. Búnaðarfélag Íslands setur reglur um tilhögun héraðssýninga, er landbúnaðarráðherra staðfestir.

80. gr.

Allar greiðslur, sem um ræðir í reglugerð þessari, skulu greiddar að viðbættri verðlagsvísitölu kauplagsnefndar á hverjum tíma, og skal, þar sem því verður við komið, miða við meðal vísitölu ársins á undan.

81. gr.

Verði ágreiningur um skilning á ákvæðum reglugerðar þessarar, sker landbúnaðarráðherra úr, og er það fullnaðarúrskurður.

82. gr.

Brot gegn reglugerð þessari varða sektum frá kr. 100.00 til kr. 5000.00, nema þyngri refsing liggi við að lögum. Sektarfé skal renna í sjóð þess búnaðarfélags, þar sem brotið er framið, ella í sveitarsjóð.

Með mál út af brotum gegn reglugerð þessari skal fara sem almenn lögreglumál.

74 17. apríl

Reglugerð þessi, sem sett er samkvæmt lögum nr. 19 22. marz 1948, um búfjárrækt og lögum nr. 11 14. febrúar 1950 um breyting á lögum nr. 19 22. marz 1948, um búfjárrækt, öðlast þegar gildi.

Með henni er úr gildi numin reglugerð nr. 76 27. júlí 1932, um sauðfjárrækt, reglugerð nr. 80 15. ágúst 1932, um nautgriparækt, reglur nr. 92 23. sept. 1932, um hrossasýningar, svo og önnur fyrirmæli, er út hafa verið gefin á grundvelli laga nr. 32 8. september 1931, um búfjárrækt, og laga nr. 44 10. nóv. 1913, um forðagæzlu.

Reglugerðin birtist til eftirbreytni öllum þeim, er hlut eiga að máli.

*Landbúnaðarráðuneytið, 17. apríl 1950.*

**Hermann Jónasson.**

*Árni G. Eylands.*

75 19. apríl

# GJALDSKRÁ

## fyrir Rafveitu Egilsstaða.

### I. RAFORKA

Rafveita Egilsstaða selur raforku á þann hátt og við því verði sem hér segir:

#### A. Til lýsingar.

Um kwst.mæli á kr. 1.60 hver kwst. Við þessu verði skal selja hvers konar raforkunotkun, sem ekki kemst undir aðra liði þessarar gjaldskrár.

#### B. Til suðu.

Um kwst.mæli á 40 aura hver kwst. Eftir þessum gjaldskrárlið er einungis seld raforka til fasttengdra suðutækja.

#### C. Til vélareksturs.

1. Um kwst.mæli á kr. 1.00 hver kwst. Hafi vélarnar mjög stuttan notkunartíma, má krefjast minnsta árgjalds frá kr. 150.00 til kr. 200.00 á hvert uppsett kw. vélanna.
2. Til súgþurrkunar á heyi um kwst.mæli á 40 aura hver kwst., enda sé heimilt að rjúfa strauminn í allt að 3 stundir á dag á tímum mesta álags rafveitunnar.

#### D. Sérsamningar.

Þegar sérstaklega stendur á, er heimilt að selja raforku eftir sérstökum samningi, þó eigi lengur en til eins árs í senn.

### II. MÆLALEIGA

Rafveitan ákveður stærð og gerð mælitækja, sem nota skal fyrir hverri veitu, og er sú ákvörðun skuldbindandi fyrir notandann, sem skal greiða leigu af mælitækjum sem hér segir:

| | | |
|---|---|---|
| 1. | Af einfasa mælum 30 amp. og minni ..... | kr. 2.00 á mánuði. |
| 2. | — þrífasa mælum 50 amp. og minni ..... | — 3.00 - — |
| 3. | — þrífasa mælum yfir 50 amp. ..... | — 7.00 - — |